

Sygn. akt I C 2534/16

Uzasadnienie wyroku z dnia 22 maja 2017 r.

W pozwie z dnia 19 maja 2016 r. skierowanym przeciwko pozwanemu Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. powodowie K. B. oraz L. K., reprezentowani przez pełnomocnika będącego adwokatem, wnieśli na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. o ustalenie bezskuteczności względem powodów bliżej określonych postanowień umownych zawartych w Z. promocji cenowej produktów hipotecznych pn. „Produkt H. z Pakietem”, stanowiących integralną część umowy kredytu hipoteczno-budowlanego nr (...) z dnia 19 lipca 2010 r. oraz o zasądzenie na rzecz powodów solidarnie od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 780 euro wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że zawarli z pozwanym umowę kredytu hipoteczno-budowlanego nr (...). W § 1 ust. 8 umowy ustalono wysokość marży należnej pozwanemu z tytułu udzielonego kredytu na 2,60% w stosunku rocznym. Integralną część umowy stanowił regulamin - Z. promocji cenowej produktów hipotecznych pn. „Produkt hipoteczny z pakietem” (dalej – Z. (...)). Według treści § 3 ust. 1 lit. b i c Z. (...), powodom mogli jednak korzystać z preferencyjnej marży kredytu w wysokości 1,6% w stosunku rocznym pod warunkiem wypełniania bliżej określonych warunków promocji przez

5 lat od dnia uruchomienia kredytu. W piśmie z dnia 2 stycznia 2015 r. pozwany poinformował powodów, że z uwagi na niewypełnienie przez nich warunków promocji marża ulega zwiększeniu z 1,6% do 2,6% w stosunku rocznym. Powodowie informowani pozwanego, że chwilowy i incydentalny brak zasilenia konta, stanowiący warunek promocji, był niezawiniony, co nie usprawiedliwiało jednostronnego odstąpienia od warunków promocji, powodującego stałe i nieodwracalne podwyższenie marży oprocentowania kredytu. W rezultacie powodowie niezasadne muszą płacić marżę wyższą o 52 euro miesięcznie niż marża, którą opłacali przed odstąpieniem przez pozwanego od warunków promocji.

W ocenie powodów postanowienia umowne pozwalające na podwyższenie marży stanowią klauzule niedozwolone wobec ukształtowania ich praw i obowiązków jako konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, z rażącym naruszeniem ich interesów, zważywszy że treść łączącego strony stosunku obligacyjnego nie określała warunków ani trybu podwyższenia marży kredytu, w tym podwyższenia marży, które miałyby mieć charakter stały i nieodwracalny. Zgodnie natomiast z art. 385³ pkt 7 i 10 k.c. istnieje domniemanie abuzywności postanowień uprawniających kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie oraz postanowień, które uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, nie pozostającej w bezpośrednim związku z umową zawierającą oceniane postanowienie. Marża została uzależniona od korzystania z innych produktów związanych z kredytem,

tj. intensywności korzystania z konta osobistego lub oszczędnościowego. Wyższa o 52 euro miesięcznie marża stanowi w ocenie powodów świadczenie nienależne. Objęta żądaniem pozwu kwota 780 euro stanowi zaś iloczyn liczby miesięcy oraz różnicy kwoty wynikającej z podwyższenia marży.

(pozew k. 1-20)

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, że zawarł z powodami umowę kredytu hipotecznego, której integralną częścią były wskazane w pozwie Z. (...). Pozwany podniósł, że powodowie podpisując umowę zaakceptował m.in. warunki określone w ww. dokumencie i zobowiązali się do ich przestrzegania. Postanowienia Z. (...) zostały sformułowane w sposób klarowny, niebudzący wątpliwości interpretacyjnych oraz poparte odrębnym oświadczeniem woli powodów, wobec czego powodowie byli w pełni świadomi ciężących na nich zobowiązań

i konsekwencji ich naruszenia. W dniu 2 stycznia 2015 r. pozwany poinformował powodów, że na skutek naruszenia Z. (...), które polegało na braku comiesięcznego zasilania rachunku bankowego powodów, przywraca powodom marżę oprocentowania kredytu do pierwotnego poziomu określonego w umowie kredytu, tj. do wysokości 2,6% ze skutkiem od kolejnych rat kredytu, chyba że powód wykaże, że nie doszło do naruszenia Z. (...), czego powodowie nie uczynili. Powodowie nie dotrzyмали warunków wskazanych w Z. (...), wobec czego pozwany był uprawniony do przywrócenia marży do wysokości wskazanej

w umowie kredytu. Jednocześnie pozwany, informując powodów o niedopełnieniu warunków określonych w Z. (...), wyznaczył im termin do przedstawienia dokumentów potwierdzających ich spełnienie. Treść umowy w zakresie uzależnienia nabycia przez pozwanego uprawnienia do podwyższenia marży do pierwotnej wysokości czyniła ponadto zadość wymaganiom art. 89 k.c. Pozwany wskazał, że ani Kodeks cywilny ani inne przepisy rangi ustawowej nie przewidują zakazu umawiania się przez strony umowy kredytu, że obniżona marża oprocentowania jest kredytobiorcy przyznana pod warunkiem, w tym pod warunkiem rozwiązującym. Przystąpienie przez powodów do promocji było dobrowolne, jednakże wiązało się ze spełnieniem przez nich dodatkowych warunków. Uznanie, że powodowie mogliby korzystać z zasad promocyjnych bez spełnienia stosownych warunków mogłoby się spotkać z zarzutem, że pozwany nierówno traktuje swoich klientów.

(odpowiedź na pozew k. 73-80)

Za podstawę wyroku Sąd Rejonowy przyjął następujące ustalenia.

W dniu 26 lipca 2010 r. pomiędzy L. K. i K. B. (dalej – kredytobiorcy), a Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. – obecnie (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej – Bank) została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...), na podstawie której Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 481.055 zł indeksowanej do waluty obcej euro.

Na podstawie § 1 ust. 1 pkt 8 umowy marża kredytu wynosiła 2,6% w stosunku rocznym i była stała w całym okresie kredytowania, który wynosił 372 miesiące (§ 1 ust. 1 pkt 15 umowy).

Zgodnie z postanowieniami umowy pod pojęciem miesiąc użytym w umowie kredytu hipotecznego rozumieć należało miesiąc kalendarzowy (§ 2 ust. 1 umowy).

Zgodnie z § 15 ust. 9 lit. j umowy integralną część umowy stanowił m.in. załącznik nr 10 - Z. promocji cenowej produkt hipoteczny pn. „Produkt hipoteczny z pakietem”, o ile został podpisany przez obie strony i przedłożony przed pierwszym uruchomieniem kredytu wraz z dokumentami potwierdzającymi wypełnienie warunków wynikających z umowy.

Przy podpisywaniu ww. umowy strony podpisały także tekst ww. załącznika nr 10 do umowy – Z. promocji cenowej produktów hipotecznych pn. „Produkt hipoteczny z pakietem” (dalej – Z. promocji).

W myśl § 2 ust. 2 lit. d ppkt iii oraz ppkt iv ww. załącznika warunkiem skorzystania przez kredytobiorców z promocji określonej w § 3 ust. 1 pkt b, polegającej na obniżeniu marży kredytu do 1,7% w stosunku rocznym, było zasilanie co miesiąc konta osobistego lub konta oszczędnościowego lub rachunku walutowego a'vista w walucie produktu hipotecznego kwotą nie niższą niż 5.000 zł lub równowartością tej kwoty w innej walucie nieprzerwanie przez 5 lat od daty pierwszego uruchomienia produktu hipotecznego lub utrzymywanie co miesiąc wymaganych aktywów w kwocie nie niższej niż 50.000 zł lub równowartości tej kwoty w innej walucie nieprzerwanie przez 5 lat od daty pierwszego uruchomienia produktu hipotecznego.

Zgodnie z oświadczeniem podpisanym przez L. K.

i K. B. w ramach ww. Zasad promocji w przypadku niedopełnienia ww. zobowiązań oraz nieprzestrzegania warunków zasad wskazanych w § 2 wyrazili oni zgodę na podwyższenie marży produktu hipotecznego do poziomu wynikającego z umowy produktu hipotecznego, bez konieczności oddzielnego informowania ich o tym fakcie i bez konieczności sporządzania aneksu do umowy o produkt hipoteczny.

Na podstawie § 3 ust. 1 pkt c ww. Zasad promocji w przypadku, gdy Bank wyda decyzję o udzieleniu produktu hipotecznego po upływie 10 dni roboczych od daty wpływu wniosku do centrali Banku – oprocentowanie produktu hipotecznego po okresie zerowej marży miało być dodatkowo obniżone o 0,1%.

W myśl § 3 ust. 2 ww. Zasad promocji, wysokość marży Banku po uwzględnieniu ww. obniżki i innych promocji, z których korzysta lub będzie korzystać kredytobiorca, nie mogła być niższa niż 1,6%.

W § 3 ust. 4 określono, że kredytobiorca jest świadom i wyraża na to zgodę, że w przypadku naruszenia przez niego warunku skorzystania z promocji wskazanego w § 2, traci prawa wynikające z promocji, w wyniku czego Bank ma prawo do podwyższenia marży oprocentowania produktu hipotecznego do poziomu wynikającego z umowy produktu hipotecznego.

(okoliczności niesporne, a nadto dowód: umowa k. 24-35, załącznik nr 10 Produkt hipoteczny z pakietem k. 51-53)

Powodowie jako kredytobiorcy opłacali marżę kredytu w wysokości 1,6%.

(okoliczność niesporna)

Pismem z dnia 2 stycznia 2015 roku Bank poinformował powodów o okolicznościach wskazujących na niewypełnienie warunków promocji. W dniu 12 stycznia 2015 r. L. K. wystosował do pozwanego pismo zatytułowane „odwołanie”, wskazując, że chwilowy brak zasilania konta był spowodowany problemem technicznym konta oraz wyjazdem poza granice kraju. W dniu 23 lutego 2015 r. w odpowiedzi na odwołanie powoda, uznane przez pozwanego za reklamację, pozwany wskazał, że przywrócenie przez Bank marży z umowy jest skutkiem braku wywiązania się przez powoda z podpisanych w dniu 26 lipca 2010 r. Zasad promocji. Powód pięciokrotnie w miesiącach sierpień 2012 r., marzec 2013 r., sierpień 2013 r., maj 2014 r. i lipiec 2014 r. nie spełnił bowiem warunków wynikających ze złożonego oświadczenia. Przed wysłaniem pisma w dniu 2 stycznia 2015 r. Bank nie zwracał się do powodów z informacją o tym, że naruszone zostały warunki promocji.

(okoliczności niesporne, a nadto dowód: odwołanie k. 54, odpowiedź na reklamację k. 55-56)

Podstawę poczynionych w sprawie ustaleń, niespornych pomiędzy stronami, stanowiły twierdzenia stron przyznane według art. 229 k.p.c., nie budzące wątpliwości w świetle przedstawionych przez strony dokumentów prywatnych lub ich kopii, stanowiących początek dowodu na piśmie, które nie były kwestionowane i co do których nie ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności, dla których należałoby odmówić im wiarygodności.

Brak było podstaw do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron na okoliczności podane przez powodów. Dowód ten, z jego ograniczeniem do przesłuchania powodów, powoływany był na okoliczność zawarcia umowy z pozwanym, wywiązania się powodów z warunków umowy, treści stosunku łączącego strony, w tym ustalenia marży oraz informacji udzielanych na temat okoliczności wpływających na wysokość marży od udzielonego kredytu (k. 3). Jeśli chodzi o zawarcie umowy, okoliczność ta nie była objęta sporem. Poza sporem pozostawała także treść stosunku prawnego łączącego strony. Jeśli zaś chodzi

o okoliczności pozwalające powodom uzyskać wiedzę na temat warunków zawieranej umowy w zakresie wysokości marży należnej pozwanemu, to w świetle twierdzeń podanych przez strony oraz treści wyżej wymienionych dokumentów wręczonych powodom w związku z zawarciem umowy nie budziło wątpliwości, że powodowie mieli możliwość zapoznania się z treścią istotnych postanowień umowy kredytu oraz zasad promocji stanowiących integralną część tej umowy, w tym konsekwencji niedotrzymania warunków promocji polegających na utracie uprawnienia do korzystania z obniżonej marży wynoszącej 1,6%. Powodowie nie kwestionowali otrzymania ww. dokumentów ani ich podpisania. Jeśli powodowie nie zapoznali się z treścią tych dokumentów, to nie powinno budzić wątpliwości, że ponosić powinni tego konsekwencje. Ochronie na podstawie art. 385¹ k.c. podlega bowiem nie tylko właściwie poinformowany, ale jednocześnie dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument (por. pkt 75 wyroku Trybunału Sprawiedliwości

z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie C-143/13, B. M. i I. M. przeciwko S. V. România SA, (...):EU:C:2015:127, Numer (...): (...), www.eur-lex.europa.eu; pkt 74 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, (...):EU:C:2014:282, Numer (...): (...), www.eur-lex.europa.eu). Niemniej roszczenie powodów nie opierało się na twierdzeniu, że nie wiedzieli oni o konsekwencjach niezachowania warunków promocji skutkujących podwyższeniem marży, wynikających z treści dokumentu obejmującego Z. promocji, ale na sprzeczności z dobrymi obyczajami postanowień umownych zawartych w tym dokumencie, ustalających wysokość marży w razie niespełnienia warunków promocji, a także ukształtowania treści tych postanowień z rażącym naruszeniem interesów powodów jako konsumentów, stanowiących przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. To zaś stanowiło kwestię prawną, a nie kwestię faktu. Poza sporem pozostawała również okoliczność, że wśród postanowień umownych nie przewidziano odrębnego trybu podejmowania przez pozwanego decyzji mającej na celu podwyższenie marży w razie naruszenia warunków promocji. Z tej okoliczności powodowie wywodzili również naruszenie art. 385¹ § 1 k.c., co stanowiło kwestię prawną. Ostatecznie niesporne okazały się także okoliczności dotyczące wywiązywania się przez powodów z promocyjnych warunków skutkujących obniżeniem marży. Pozwany nie zakwestionował bowiem twierdzeń powodów dotyczących tego, że na ich konto okresowo wpływały sumy wyższe od dolnego progu 5.000 zł, wymaganego według Z. promocji, a z kolei powodowie nie negowali twierdzeń pozwanego o tym, że w latach 2012-2014 pięciokrotnie nie zasilili konta w odstępach comiesięcznych co najmniej kwotą 5.000 zł, wymaganą według Z. promocji. Powodowie podnosili jednak brak po ich stronie zawinienia, gdy chodzi o tę okoliczność, co znów stanowiło kwestię prawną, gdy chodzi o naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. Skoro okoliczności, z których wywodzono naruszenie tego przepisu zostały dostatecznie wyjaśnione, to w myśl art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 299 k.p.c. prowadzenie dowodu z przesłuchania stron okazało się zbędne.

Brak było podstaw do przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka M. I. na okoliczności związane z praktyką zawierania z klientami umów stanowiących czynności bankowe dokonywane przez pozwanego, mające na celu wykazanie przez pozwanego, że postanowienia umowne określające wysokość marży należnej pozwanemu były indywidualnie uzgodnione z powodami (k. 73v., k. 77). Kwestia ta ostatecznie okazała się nieistotna dla rozstrzygnięcia, zważywszy na przyjęcie, że postanowienia umowne określające wysokość marży należnej pozwanemu stanowiły przewidziane w art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c. postanowienia określające główne świadczenia stron, takie jak cena lub wynagrodzenie, sformułowane w sposób jednoznaczny.

Brak było podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego z dziedziny bankowości i rachunkowości na okoliczność wysokości kwoty odpowiadającej różnicy pomiędzy marżą należną pozwanemu według postanowień umowy kredytu hipotecznego nr (...) marżą obniżoną należną pozwanemu według postanowień zawartych w Z. promocji. Pozwany nie kwestionował bowiem podanego przez powodów sposobu wyliczenia tej różnicy odpowiadającej kwocie 780 euro według stanu na dzień wniesienia pozwu (k. 102v.).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powodowie opierali wywiedzione roszczenia na sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącym naruszeniu interesu konsumenta postanowień umownych zawartych w Z. promocji, określających wysokość obniżonej marży należnej pozwanemu, warunki jej obniżenia oraz przesłanki jej podwyższenia do poziomu wynikającego z postanowień umowy w razie niespełnienia warunków promocyjnych. Powodowie kwestionowali dopuszczalność nieodwracalnego podwyższenia marży oraz brak uregulowania sposobu podejmowania decyzji w tym przedmiocie przez pozwanego, w tym brak powiadomienia powodów o niespełnieniu warunków promocyjnych i zaniechanie badania przez pozwanego przyczyn i rodzaju naruszeń warunków promocyjnych, zwłaszcza w razie wystąpienia incydentalnych oraz niezawinionych przez powodów opóźnień w zasilaniu rachunku.

Niesporna pozostawała okoliczność, że uprawnienia oraz obowiązki stron wynikały zarówno z postanowień umowy kredytu hipotecznego nr (...)

z dnia 26 lipca 2010 r., gdzie w § 1 ust. 1 pkt 8 ustalono marżę kredytu na 2,6% w stosunku rocznym, jak i postanowień Z. promocji cenowej produktów hipotecznych pn. „Produkt H. z Pakietem”, gdzie według § 3 ust. 2 marża obniżona znajdująca zastosowanie w przypadku powodów wynosiła 1,6% w stosunku rocznym.

W § 2 ust. 2 lit. d ppkt iii oraz ppkt iv Z. promocji przewidziano jasno i wyraźnie, że warunkiem skorzystania przez powodów z promocji polegającej na obniżeniu marży kredytu będzie zasilanie co miesiąc konta kwotą nie niższą niż 5.000 zł lub utrzymywanie co miesiąc wymaganych aktywów w kwocie nie niższej niż 50.000 zł – w obu przypadkach nieprzerwanie przez 5 lat od uruchomienia kredytu hipotecznego.

Treść § 2 ust. 2 lit. d ppkt iii oraz ppkt iv Z. promocji nie pozostawia zatem wątpliwości co do tego ustalenie wysokości zobowiązania powodów do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w poszczególnych terminach spłaty według obniżonej marży oprocentowania kredytu uzależnione będzie od spełnienia warunku polegającego na zasilaniu co miesiąc konta kwotą nie niższą niż 5.000 zł lub utrzymywanie co miesiąc aktywów w kwocie nie niższej niż 50.000 zł przez okres 5 lat od uruchomienia kredytu hipotecznego.

Trafnie pozwany wywodził, że to postanowienie umowne kwalifikuje się jako warunek przewidziany w art. 89 k.c., tj. zdarzenie przyszłe i niepewne, od którego wystąpienia strony mogą uzależnić powstanie lub ustanie określonych skutków czynności prawnej, o ile nie pozostaje to w sprzeczności z ustawą ani z właściwością danej czynności prawnej.

Zastrzeżenie w umowie kredytu warunku uzależniającego obniżenie marży kredytu od dokonywania przez kredytobiorcę comiesięcznych wpłat na rachunek bankowy w określonej kwocie minimalnej lub od utrzymywania przez kredytobiorcę na rachunku co miesiąc aktywów w określonej kwocie minimalnej w danym okresie nie sprzeciwiało się ani ustawie ani właściwości stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu.

Żaden przepis ustawy nie zakazuje bowiem wprowadzania do umowy kredytu takiego warunku.

Według art. 69 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy - tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 – dalej „Prawo bankowe”) umowa kredytu powinna określać w szczególności wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany.

Dopuszczalność zmiany oprocentowania nie budzi zatem wątpliwości, jeśli tylko w umowie określa się warunki zmiany oprocentowania.

W § 5 ust. 1 umowy jednoznacznie wskazano, że na oprocentowanie kredytu składa się bliżej określona stopa referencyjna dla lokat 6. miesięcznych oraz marża kredytu. Wynika to także z § 1 ust. 12 umowy, gdzie wskazuje się, że na roczną zmienną stopę procentową kredytu składa się suma marży kredytu i stopy referencyjnej.

Ustalenie warunków zmiany marży wchodzącej w skład oprocentowania nie naruszało zatem art. 69 ust. 2 pkt 5 Prawa bankowego.

Nie sprzeciwiało się także naturze (właściwości) czynności prawnej polegającej na zawarciu umowy kredytu, skoro wkład pieniężny wpłacony przez posiadacza rachunku bankowego może bowiem posłużyć bankowi - przy zachowaniu przepisów prawa regulujących działalność bankową - do sfinansowania czynności bankowych polegających na udzielaniu kredytów innym podmiotom, a posiadaczowi rachunku bankowego, będącemu jednocześnie kredytobiorcą, przysługuje nie tylko wierzytelność o zwrot wpłaconego wkładu pieniężnego, ale także obniżone oprocentowanie kredytu.

Skuteczność zastrzeżenia warunku przewidzianego w § 2 ust. 2 lit. d ppkt iii oraz ppkt iv Z. promocji nie budziła zatem wątpliwości.

Konstrukcja prawna warunku powoduje, że skutek prawny sprowadzający się do obniżenia wysokości marży należnej pozwanemu uzależniony został od dokonywania przez powodów jako kredytobiorców świadczeń polegających na comiesięcznych wpłatach na rachunek kwot nie niższych niż 5.000 zł lub utrzymywania co miesiąc aktywów w kwocie nie niższej niż 50.000 zł przez okres 5 lat od uruchomienia kredytu hipotecznego.

Tym samym brak takich świadczeń, równoznaczny z niespełnieniem się warunku, skutkował przekształceniem zobowiązania powodów do zwrotu kredytu wraz z odsetkami w poszczególnych terminach spłaty według obniżonej marży oprocentowania kredytu w tego rodzaju zobowiązanie uwzględniające marżę kredytu wynikającą z § 1 ust. 1 pkt 8 umowy kredytu, gdzie ustalono ją na 2,6% w stosunku rocznym.

W § 3 ust. 4 Z. promocji przewidziano bowiem wyraźnie, że w przypadku naruszenia warunku skorzystania z promocji określonego w § 2 (skorzystania z obniżonej marży kredytu), następuje utrata uprawnień wynikających z promocji, a pozwany Bank ma prawo do podwyższenia marży oprocentowania kredytu do poziomu wynikającego z umowy kredytu (k. 52). Ponadto według odrębnego oświadczenia powodów w przypadku niedopełnienia zobowiązań stanowiących ww. warunek skorzystania z promocji wyrazili oni zgodę na podwyższenie marży kredytu do poziomu wynikającego z postanowień umowy bez konieczności oddzielnego informowania ich o tym fakcie i bez konieczności sporządzania aneksu do umowy (k. 53).

Z istoty warunku wynika zaś, że przekształcenie dotychczasowej treści stosunku prawnego łączącego strony w inną, także uprzednio przez strony przewidzianą, nie wymaga dokonywania odrębnej czynności prawnej.

Poza sporem była okoliczność, że powodowie nie spełnili świadczeń warunkujących obniżenie marży kredytu odpowiednio w sierpniu 2012 r., w marcu 2013 r., w sierpniu 2013 r., w maju 2014 r. oraz w lipcu 2014 r.

Wobec tego zarzuty powodów dotyczące jednostronnej zmiany przez pozwanego postanowień umowy, gdy chodzi o ustalenie marży kredytu, okazały się nietrafne, zważywszy że do tego rodzaju zmiany nie doszło. Marża kredytu wynosząca 2,6% w stosunku rocznym przewidziana została w § 1 ust. 1 pkt 8 umowy kredytu, a znajdowała zastosowanie w razie niespełnienia przez powodów świadczeń stanowiących warunek zastosowania marży obniżonej.

Brak było podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowne uzależniające obniżenie marży kredytu od dokonywania przez powodów jako kredytobiorców comiesięcznych wpłat na rachunek bankowy w kwocie nie mniejszej niż 5.000 zł lub od utrzymywania przez nich na rachunku co miesiąc aktywów w kwocie nie mniejszej niż 50.000 zł w okresie 5 lat od uruchomienia kredytu stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Według art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). W myśl art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c. nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z powyższego wynika, że przeszkodę do przyjęcia, iż dane postanowienie umowne jest niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., stanowi ustalenie, że postanowienie to określa główne świadczenia stron, sformułowane w sposób jednoznaczny. Kwestię tę należało zatem rozstrzygnąć w pierwszej kolejności.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. służyć ma realizacji celów dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21 kwietnia 1993 r., str. 29–34, Polskie wydanie specjalne: Rozdział 15 Tom 2 str. 288 – 293, sprostowanie Dz.U. L 276 z 13 października 2016 r., str. 17).

W myśl preambuły tej dyrektywy ocena nieuczciwego charakteru warunków umowy nie dotyczy warunków określających główny przedmiot umowy oraz stosunku jakości towarów i usług do ich ceny. Główny przedmiot umowy

i stosunek jakości towaru do jego ceny może jednak być brany pod uwagę przy ocenie uczciwości innych postanowień umownych.

Według art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Obowiązkiem kredytobiorcy według przytoczonego przepisu jest zatem zwrot kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami stanowiącymi w istocie wynagrodzenie banku za udostępnienie kredytobiorcy środków pieniężnych tytułem kredytu.

Jeśli na wysokość oprocentowania kredytu składała się bliżej określona stopa referencyjna oraz marża kredytu (§ 5 ust. 1 umowy, § 1 ust. 12 umowy), to postanowienia umowne określające marżę kredytu, w tym także uzależniające obniżenie marży kredytu od spełnienia określonego warunku, niewątpliwie kwalifikują się jako postanowienia określające świadczenie główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. w przypadku stron umowy kredytu. Postanowienia takie stanowią bowiem podstawę określenia wynagrodzenia Banku w związku z udzieleniem kredytu, a wynagrodzenie takie, gdy chodzi o Bank, stanowi główny przedmiot umowy. Względem kredytobiorcy wynagrodzenie Banku wyznacza zaś koszt, jaki kredytobiorca musi ponieść, aby skorzystać z kredytu.

Wobec tego, że postanowienia ustalające wysokość marży kwalifikowały się jako postanowienia określające świadczenia główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., podlegały mogły kontroli określonej w tym przepisie jedynie z punktu widzenia jednoznaczności ich sformułowania.

Postanowienia umowne zawarte w § 3 ust. 2 i 4 oraz § 2 ust. 2 lit. d ppkt iii oraz ppkt iv Z. promocji, a także w § 1 ust. 1 pkt 8 umowy, jasno i wyraźnie przewidywały, że obniżona marża pozwanego Banku wynosić ma 1,6% w stosunku rocznym pod warunkiem dokonywania przez powodów jako kredytobiorców comiesięcznych wpłat na rachunek bankowy w kwocie nie mniejszej niż 5.000 zł lub utrzymywania przez nich na rachunku co miesiąc aktywów w kwocie nie mniejszej niż 50.000 zł w okresie 5 lat od uruchomienia kredytu, a niespełnienie tego warunku skutkowało zastosowaniem marży kredytu wynikającej z umowy, ustalonej przez strony na 2,6% w stosunku rocznym.

Postanowienia te nie budziły wątpliwości ani co do treści świadczeń stanowiących warunek, od którego uzależnione było obniżenie marży, ani co do skutków niespełnienia przez powodów warunku.

Nie zasługiwały na podzielenie zarzuty powodów związane z brakiem jednoznaczności zapisu dotyczącego dat, w jakich miało nastąpić zasilanie rachunku, brak zdefiniowania pojęcia „miesiąca” oraz brak jednoznacznych i szczegółowych warunków skutkujących podwyższeniem marży.

W § 2 ust. 1 umowy (k. 27) wyraźnie wskazano, że pod pojęciem „miesiąc” należało rozumieć miesiąc kalendarzowy. Zważywszy na to, że postanowienia Z. promocji stanowiły integralną część umowy, zbędne było ponowne zamieszczanie tej definicji także w tekście Z. promocji. Trafnie ponadto podnosił pozwany, że posługiwanie się pojęciem miesiąca bez dodatkowych oznaczeń w pełni odzwierciedla jego zwyczajne, potoczne znaczenie sprowadzające się do miesiąca kalendarzowego. Trudno przyjąć, aby tak użyte pojęcie w sformułowaniu obligującym kredytobiorcę do wpłat na rachunek lub utrzymywania depozytu „co miesiąc”, mogłoby zostać sformułowane bardziej klarownie.

Nie sposób także podzielić twierdzenia, że postanowienia określające warunek, od którego uzależnione było obowiązywanie obniżonej marży kredytu, został sformułowany niejasno. Na spełnienie warunku składała się jedna z dwóch czynności, zależnie od wyboru powodów, comiesięczne wpłaty na rachunek bankowy w kwocie nie mniejszej niż 5.000 zł lub utrzymywanie na rachunku co miesiąc aktywów w kwocie nie mniejszej niż 50.000 zł w okresie 5 lat od uruchomienia kredytu. Taki sposób sformułowania warunku nie powinien pozostawiać żadnych wątpliwości, zawierał pełne określenie zdarzenia, od którego uzależnione było zastosowanie obniżonej marży kredytu, a treść §

3 ust. 4 Z. promocji jednoznacznie wskazywał na utratę uprawnienia wynikającego z obniżenia marży na wypadek niespełnienia warunku.

Poza sporem było, że wśród postanowień umownych nie przewidziano odrębnego trybu podejmowania decyzji przez pozwanego mającej na celu zastosowanie marży kredytu wynoszącej 2,6% zamiast marży obniżonej w razie niespełnienia przez powodów warunku obniżenia marży określonego w Z. promocji. Rzeczywiście, nie licząc postanowienia § 3 ust. 4 Z. promocji, gdzie na wypadek niespełnienia warunku wskazywano na utratę uprawnień kredytobiorcy wynikających z promocji i podwyższenie marży oprocentowania kredytu hipotecznego do poziomu wynikającego z umowy kredytu hipotecznego, postanowienia umowne milczały na temat ocen pozwanego i podejmowanych przez niego działań w tym zakresie. Ponadto rzeczywiście wśród postanowień umownych nie przewidziano wyłączenia konsekwencji niespełnienia warunku ze względu na brak zawinienia po stronie kredytobiorców, gdy chodzi o tę okoliczność, a także ze względu na incydentalny charakter naruszenia.

Z powyższych okoliczności powodowie nietrafnie jednak wywodzili naruszenie art. 385¹ § 1 k.c.

Przepis ten służy bowiem kontroli z punktu widzenia zachowania dobrych obyczajów oraz usprawiedliwionych interesów konsumenta tych postanowień, które strony zawarły w umowie, także poprzez użycie wzorca umownego, a nie tych, których w umowie zabrakło.

O naruszeniu art. 385¹ § 1 k.c. nie może zatem świadczyć podnoszone przez powodów kwestie interpretacji pojęcia „naruszenia warunku korzystania z promocji” w taki sposób, aby można było kategoryzować „naruszenie warunku” zależnie od tego, czy w rachubę wchodzi naruszenie nieznaczne, incydentalne, zawinione albo niezawinione.

Podkreślenia wymaga, że powodowie złożyli jednoznaczne oświadczenie, powielające w swej treści § 3 ust. 4 Z. promocji, o tym że w przypadku nieprzestrzegania warunków wskazanych w § 2 Z. promocji wyrażają zgodę na podwyższenie marży bez konieczności oddzielnego informowania ich o tym fakcie i bez konieczności sporządzenia aneksu (k. 53).

Powyższe sformułowanie nie zawiera niejasnych zastrzeżeń umożliwiających rozbieżną interpretację w przypadku niespełnienia spornego warunku.

Brak było zatem podstaw do przyjęcia, aby powodowie mogli zasadnie przypuszczać, że incydentalne czy niezawinione niespełnianie przez nich warunku, od którego uzależnione były obniżenie marży, nie będzie mieściło się w pojęciu „nieprzestrzegania warunków wskazanych w § 2 Z. promocji”.

Bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność, że pozwany nie przypominał powodom o potrzebie regularnych świadczeń stanowiących spełnienie warunku.

W postanowieniach umowy takiego obowiązku po stronie pozwanego nie przewidziano, a poza tym okoliczności z tym związane dotyczą już etapu wykonywania umowy, a nie jej zawierania. W myśl art. 385² k.c. przewidziana w art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c. przesłanka naruszenia dobrych obyczajów oceniana zaś być musi według stanu z chwili zawarcia umowy, a ocena rażącego naruszenia interesu konsumenta według art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c. dotyczyć ma ukształtowania obowiązków konsumenta w treści ogólnych warunków umownych, a nie rzeczywistego ich wykonania.

Niezależnie od tego należy wskazać, że powodowie, zawierając umowę, nie mogli nie mieć świadomości konieczności wywiązywania się z Z. promocji, skoro dotyczyły one tak istotnego parametru kredytu, jakim było w istocie ustalenie wynagrodzenia pozwanego za udostępnienie kredytu powodom. Okoliczność, że pozwany powiadomił powodów o niedotrzymaniu warunku pozwalającego na obniżenie marży kredytu dopiero po piątym nieregularnym zasileniu rachunku

w praktyce skutkowało odniesieniem korzyści przez powodów, którzy pomimo wcześniejszego naruszenia zasad promocji, nadal korzystali z obniżonej stawki marży kredytu. Pozwanemu nie sposób zatem postawić zarzutu braku lojalności

i nierespektowania usprawiedliwionych interesów powodów jako konsumentów. Nietrafnie przy tym powodowie, odwołując się do wzorca konsumenta rozsądnego

i rozważnego, przerzucali w istocie na pozwanego Bank obowiązek dopilnowania i swego rodzaju dyscyplinowania kredytobiorcy, gdy chodzi o wywiązywanie się z warunku umowy przynoszącego korzyść kredytobiorcy.

W konsekwencji brak było podstaw do przyjęcia, aby postanowienia umowne określające wysokość marży kredytu udzielonego powodom, w tym także warunki jej obniżenia, ustalone zostały z naruszeniem art. 385¹ § 1 k.c. Tym samym brak było podstaw do uwzględnienia żądań powodów o ustalenie oraz o zapłatę kwoty 780 euro tytułem bezpodstawnego wzbogacenia ze względu na naruszenie art. 385¹ § 1 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Powodowie przegrali proces, zobowiązani zatem byli do zwrotu pozwanemu kosztów celowej obrony.

Na koszty te składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym w kwocie 1.200 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym przed dniem 27 października 2016 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804), znajdujące zastosowanie w sprawie w myśl § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1667) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Łącznie tytułem kosztów procesu należało zatem zasądzić od powodów na rzecz pozwanego kwotę 1.217 zł, przy czym odpowiedzialność solidarna powodów wynikała z art. 105 § 2 k.p.c., według którego na współuczestników sporu odpowiadających solidarnie co do istoty sprawy sąd włożył solidarny obowiązek zwrotu kosztów.

Ze względu na powyższe motywy orzeczono, jak w sentencji.

SSR Robert Belczącki

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi pozwanego (bez pouczenia).

SSR Robert Belczącki